

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. XV. Solvitur primum argumentum ex definitione Tridentini desumptum

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

§. XIV.

Retorquentur hac argumenta in Adversarios.

A Ntequam his argumentis directè & in forma respondeamus, oportet breviter illa in Adversarios retorquere, & ostendere difficultatem in illis contentam, esse nobis & illis communem.

263 In primis ergo juxta Adversariorum principia, concursus divinus sequitur nutum voluntatis creatæ, & illius determinationem: unde cum voluntas creata non semper se determinet ad bonum, sed quandoque ad malum, concursus Dei equaliter se extendit ad bonum & ad malum; & absque ullo discrimine effectivo (quidquid sit de affectivo) utrumque causat, & ad utrumque mediâ voluntatis determinatione transit. Et sic juxta hanc sententiam, & modum explicandi concursum divinum, non minus est opus Dei proditio Judæ, quam vocatio Pauli: quod in Lutero & Calvino damnat Tridentinum canone supra relato.

264 S. cundò, Ille qui ponit aliquem in occasionibus & circumstantiis, in quibus prævidit illum infallibiliter peccaturum, censetur, moraliter saltem, in ejus peccatum influere; illumque moraliter præmovere & prædeterminare ad peccandum, cum occasiones ad peccandû, ad peccatum moraliter moveant & excitent, illudque moraliter causent, juxta illud commune Gallo-
rum proloquium. L' OCCASION FAIT LE LAR-
RON. Unde cum in sententiâ Adversariorum, Deus interdum ponat homines in illis circumstantiis & occasionibus, in quibus per scientiam mediâ præscivit illos peccaturos, potius quam in aliis in quibus prævidit eos bene operaturos, videtur esse causa, saltem moralis, cur homines peccent, & homines ad peccandû moraliter præmovere & prædeterminare, quod est in secundû errorem Calvini supra impugnatum incidere.

265 Nec valet si dicas, illa inconvenientia non sequi ex Adversariorum sententiâ, quia Deus non tenetur ponere homines in illis occasionibus in quibus prævidit illos bene operaturos, sed potest interdum, propter occultos fines suæ providentiæ, eos constituere in illis in quibus præcavit eos lapsuros. Maximè quia positus illis circumstantiis & occasionibus, homo potest (potentiâ saltem antecedente, & in sensu diviso) non peccare, & bene operari.

Non valet, inquam, hæc responsio, nam præterquam quod illa non salvat, quin Deus sit causa moralis peccati; sicut enim occasiones peccandi moraliter movent & incitant ad peccandum, ita & qui ponit hominem in illis, censetur esse causa moralis cur incidat in peccatû idem omnino dicunt Thomistæ de prædeterminatione ad materiale peccati, Deum scilicet non teneri semper prædeterminare physicè hominem ad actus bonos, & honestos, ac rectæ rationi conformes, sed interdum, propter occultos suæ providentiæ fines, posse illum ad materiale peccati, per modum primæ causæ, & universalis totius entis provisoris, prædeterminare: maximè in statu naturæ lapsæ, & per peccatum originale vitiatæ, in quo appetitus sensitivus, propter rebellionem concupiscentiæ, valde inclinatur ad bonum sensibile contrarium rationi. Addunt etiam Thomistæ, quod voluntas creata sub tali prædeterminatione posita, manet perfectè libera, & retinet potentiâ proximam & expeditam ad non ponendum illum actum ad quem à Deo

A prædeterminatur: unde si hæc responsio valeat pro Scientiâ mediâ defensoribus, valebit etiam pro Thomistis, & aliis physicæ prædeterminationis assertoribus.

Nec obstat si istes, & dicas, hoc interesse discrimen inter nostram & Adversariorum sententiam, quod in nostra sententiâ, concursus Dei determinat voluntatem creatam ad entitatem actûs, à quo malitia est inseparabilis: è contrariò juxta Adversariorum principia, Dei concursus à voluntate creata ad speciem actûs determinatur. Non valet, inquam, hæc instantia, quia licet Adversarii doceant, concursum divinum à voluntate creata ad speciem actûs determinari; voluntatem tamen talem concursum determinare quantum ad individuum ipsam determinare (ut supra ostendimus) aliqua malitia specialis reperitur, quæ illi secundum rationem specificam non convenit: unde si Deus determinans voluntatem ad entitatem & speciem actûs in esse physico & naturali consideratam, à quo malitia est inseparabilis, non possit dici, nisi abusive & nugatorie, talem malitiam permittere; non poterit similiter, nisi ridiculè & abusive, censeri causa solum permissiva illius specialis malitiæ, quæ eidem actui convenit ex individuali ratione. Quare omnia argumenta quæ fiunt ab Adversariis contra determinationem ad speciem actûs, possunt in illos retorqueri, & fieri contra determinationem ad individuum. His præmissis: non erit nobis difficile argumenta propo-
C
sita dissolvere, & ab his araneorum telis nos expedire. Unde fit

§. XV.

Solvitur primum argumentum ex definitione Tridentini desumptum.

A D primum ergo argumentum ex definitione Tridentini desumptum, dicendum est, Concilium in illo canone damnare illam opinionem, seu potiùs hæresim, quæ tenet Deum movere & inclinare voluntatem ad materiale peccati, eo genere motionis quæ necessariò debet ad formale se extendere: qualis etiam illa quam Lutherus & Calvinus admittebant. Lutherus enim dicebat Deum producere in voluntate motum passivè se habente actiones nostras, sive bonas, sive malas. Calvinus verò errorem Lutheri aliquo modo temperans, fateretur quidem voluntatem activè in suos actus, sive bonos, sive malos influere, & ad utrosque à Deo moveri & applicari: sed addebat voluntatem creatam, sub divina motione & applicatione, non servare ipsam differentiam actualem, nec retinere potentiam ad oppositum, sed à Deo moveri solum spontaneè, & sine coactione, & sicut equus ad currendum movetur à seipso. Ex quo evidenter sequitur, quod si in actibus voluntatis ita motus & applicatus à Deo, reperitur peccatum, illud non Deum ut auctorem, non verò in voluntatem creatam refundendum sit, & quod proprium ejus opus sit non minus proditio Judæ, quam vocatio Pauli. Quare ut Concilium hanc errorem in suo principio elideret, canonem illum in quo illum proferbit, sic incipit: Si quis dixerit non esse in potestate hominis suas malas facere. Quibus verbis aperte declarat, idcirco Lutherum & Calvinum docuisse, Deum in nobis mala operari ut bona operari potest sive solum, sed proprie & per se, quia sentiebant, Deum ita movere homines ad agendum, ut non sit in potestate hominis vias

facias malas facere. Unde ipsemet Lutherus in assertionibus, assert. 36. sic loquitur: *Quomodo potest se homo ad bonum preparare, cum neque in potestate sui sit via suas malas facere: nam & mala opera in impio operatur Deus, ut enim Proverb. 19. dicitur, impius propter se ipsum operatus est Dominus, etiam omnia ad drem malum. Quis aude negare se etiam in malo operis sepe coactum, aliud facere quam cogitaverit? Et in alio loco ait: Si prescivit Deus Iudam fore proditorem, necessarium Iudas se habet proditor, nec erat in manu Iudae, aut ullius creaturae, aliter faceret. Lutherus concinit Calvinus lib. 3. institut. cap. 23. num. 9. ubi ait: Excusabiles peccando haberi volunt, quia credere nequeunt peccandi necessitatem: propterea cum ex Dei ordinatione sibi iniicitur humana necessitas. Idem docet Zuinglius sermone de Providentia cap. 6. ubi ait: Coactus est homo ad peccandum. Et Beza in summa Christianismi pag. 111 inquit: Omnia a necessitate ex Dei immutabili drent evenire, ut secundum illud Iudas necessarium prodiderit, Herodes & Pilatus necessarium Christum condemnaverint. Unde quavis illi haereticis interdum allerant, se non refundere malitiam peccati in Deum, sed in voluntatem creatam, hoc ipso tamen quod talem admittunt voluntatis motionem, quae non relinquat in ea indifferenciam activam, seu potentiam ad oppositum, sed solam spontaneitatem, & immunitatem a coactione; verbiis negant quodre affirmant, & sibi contradicunt. Quod mirum non est, cum Nicolaus Romanus in libro qui inscribitur, *Calvini effigies*, spectaculo 9. & 10. quorum titulus, *Calvinus sibi discolor*, ostendat librum institutionum Calvini esse centonem contradictionum, & numeret viginti primarias, & plusquam sexcentas conscientias.*

Adde cum Valentia 1. p. quaest. 19. puncto 3. assertionem 4. quod quando Calvinus ait, Dei voluntatem nunquam tendere in malum, nec velle hominum malitiam, solum intendit, Deum eam non velle per se, & quatenus habet rationem mali, sed per accidens tantum, & in quantum induit rationem boni, seu medii ad manifestationem suae iustitiae vel misericordiae conducentis. Unde, juxta Calvinum, Deus ad omne genus peccati, etiam cum dissimilitudine sumpti, comparatur sicut ille qui legit mendacium, alicujus commodi & utilitatis causa honestatum.

Ex his facile intelliges, non minus vastum Chaos inter nos & Calvinum jacere, quam quo Abraham epuloni inelamabat, illum a Lazaro distare & esse leotum, ut fuse in Apologia Thomistarum art. 7. ostendimus, ibique omnia quae P. Annanias in libro de scientia media disp. 4. cap. ultimo proponit argumenta dissolvimus. Unde ad hunc locum Lectorem remittimus, ne eadem inuoluntate repetamus.

§. XVI.

Aliud argumentum ex Tridentino desumptum diluitur.

AD secundum argumentum ex eodem Canone Tridentini desumptum, facile respondetur, concessa Majori, negando Minorem. Ad cuius probationem, in primis dico quod Julianus olim simili argumentatione utebatur, ad probandum non dari peccatum originale in parvulis; sic enim ratiocinabatur. Deus est causa corporum, sexuum, conjunctionum: Ergo ex generatione

A prolis non sequitur peccatum, alioquin Deo attribueretur. Cui responderet S. Augustinus lib. 3. quem scripsit contra illum, cap. 9. *Sicut de prole adulterorum, si ego dicerem: tot malorum, id est, lasciviae, turpitudinis, criminis, bonus fructus esse non potuit: recte mihi responderes, hominem qui de adulteris natus est, non esse fructum lasciviae, turpitudinis, criminis, quorum malorum auctor est diabolus: sed corporum, sexuum, conjunctionum, quorum bonorum auctor est Deus. Sic ergo tibi rectissime dico: malum cum quo nascitur homo, non esse fructum corporum, sexuum, conjunctionum, quorum bonorum auctor est Deus: sed prima pravaricationis, cuius auctor est diabolus. Ita similiter nos respondere possumus, quod Deus non est auctor peccati, quamvis praedeterminet voluntatem ad materiale, ex quo malitia sequitur; quia illa non resultat ex materiali, prout est a Deo, ut prima causa efficiente, sed prout exit a voluntate creata, ut prima causa deficiente, & difformiter ad regulas morum operante. Unde docet Capreolus in 2. dist. 37. art. 3. ad 3. quod si Deus substantiam odii Dei, aut alterius actus mali, se solo produceret, aut conservaret extra omne subiectum, non propterea peccaret, neque talis actus odii Dei esset peccatum, neque haberet deformitatem odii Dei; eo quod talis deformitas non necessario consequatur substantiam talis actus in se, vel etiam ut a Deo procedit, se solum ut procedit a libero arbitrio defectibili, suoque illo actu recedente a lege, & a recto ordine ad Deum ut finem ultimum.*

B In forma igitur respondeo, distinguendo illam propositionem. Qui causat aliquid ad quod aliud infallibiliter & inevitabiliter sequitur, non censetur, nec dici potest se habere solum permissivè in ordine ad illud: si sequatur ad illud consecutione physica, seu causalitatis, concedo. Si ad illud sequatur consecutione tantum logica, & illationis, nego. Nam ad motum vitalem tibiae curvae sequitur infallibiliter & inevitabiliter claudicatio; & tamen anima causans illum motum, non censetur esse causa positiva, sed tantum permissiva talis defectus. Item, ut supra dicebamus, Deus causat generationem hominis, ad quam infallibiliter sequitur peccatum originale, & tamen tale peccatum non causat, sed tantum permittit. Similiter in sententia Adversariorum, ad positionem hominis in occasionibus & circumstantiis in quibus Deus per scientiam mediam illum praevidit peccatum, infallibiliter sequitur peccatum; & tamen Deus non censetur illud velle, vel causare, sed tantum permittere. Denique, ut supra arguebamus, ad determinationem voluntatis ad individuum actus mali & peccaminosi, sequitur infallibiliter aliqua specialis malitia & deformitas, quae illi secundum suam rationem specificam non convenit; & tamen quia haec non sequitur ex divino concursu determinante voluntatem ad talem actum in individuo, consecutione physica, sed tantum logica, Adversarii docent Deum non se habere positivè, sed tantum permissivè in ordine ad illam. Quid ni ergo idem nobis licebit respondere de concursu praevio determinante voluntatem ad materiale peccati? Nam similiter ejus malitia & deformitas non sequitur ad talem praedeterminationem consecutione physica & causalitatis, sed tantum consecutione logica & illationis, Unde exempla quae ab Adversariis adducuntur, non sunt ad rem; quia mors & caecitas, cum sint inter sphaeram activitatis causarum secundarum.

C In forma igitur respondeo, distinguendo illam propositionem. Qui causat aliquid ad quod aliud infallibiliter & inevitabiliter sequitur, non censetur, nec dici potest se habere solum permissivè in ordine ad illud: si sequatur ad illud consecutione physica, seu causalitatis, concedo. Si ad illud sequatur consecutione tantum logica, & illationis, nego. Nam ad motum vitalem tibiae curvae sequitur infallibiliter & inevitabiliter claudicatio; & tamen anima causans illum motum, non censetur esse causa positiva, sed tantum permissiva talis defectus. Item, ut supra dicebamus, Deus causat generationem hominis, ad quam infallibiliter sequitur peccatum originale, & tamen tale peccatum non causat, sed tantum permittit. Similiter in sententia Adversariorum, ad positionem hominis in occasionibus & circumstantiis in quibus Deus per scientiam mediam illum praevidit peccatum, infallibiliter sequitur peccatum; & tamen Deus non censetur illud velle, vel causare, sed tantum permittere. Denique, ut supra arguebamus, ad determinationem voluntatis ad individuum actus mali & peccaminosi, sequitur infallibiliter aliqua specialis malitia & deformitas, quae illi secundum suam rationem specificam non convenit; & tamen quia haec non sequitur ex divino concursu determinante voluntatem ad talem actum in individuo, consecutione physica, sed tantum logica, Adversarii docent Deum non se habere positivè, sed tantum permissivè in ordine ad illam. Quid ni ergo idem nobis licebit respondere de concursu praevio determinante voluntatem ad materiale peccati? Nam similiter ejus malitia & deformitas non sequitur ad talem praedeterminationem consecutione physica & causalitatis, sed tantum consecutione logica & illationis, Unde exempla quae ab Adversariis adducuntur, non sunt ad rem; quia mors & caecitas, cum sint inter sphaeram activitatis causarum secundarum.